

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

Силабус навчальної дисципліни  
«Фізична та реабілітаційна медицина»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3,0 кредити. Семестр: VII-VIII 4 рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і валеології. Одеса, вул. Ольгіївська, 4-А, Спорткомплекс ОНМедУ 2 поверх.
Викладач(-і)	Юшковська Ольга Геннадіївна. Завідувачка кафедри, доктор медичних наук, професор. Плакіда Олександр Леонідович. Доктор медичних наук, професор кафедри. Філоненко Олена В'ячеславівна. Кандидат медичних наук, доцент кафедри. Кравець Світлана Вікторівна. Асистент кафедри. Семененко Олег Валерійович. Асистент кафедри. Шахназарян Камо Едуардович. Асистент кафедри.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Середовська Вікторія Юріївна, завуч кафедри 0672857552 Коростильова Ганна Юріївна, методист кафедри 0674881405 Радаєва Вікторія Володимирівна, лаборант кафедри, 0973824140, +380(48) 723-05-68, +380 (48) 728-50-30 E-mail: <a href="mailto:sportmed@onmedu.edu.ua">sportmed@onmedu.edu.ua</a> Очні консультації: з 15.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 12.00 кожної суботи Онлайн-консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

### КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

## **АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* – уявлення про обмеження життєдіяльності, філософія Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я.

*Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):*

*Пререквізити:* (перелік дисциплін, вивчення яких має передувати дисципліні «Фізична та реабілітаційна медицина»): українська мова (за професійним спрямуванням), нормальної анатомії, нормальної фізіології, патологічної анатомії, патофізіології, фармакології, біохімії, пропедевтики педіатрії, загальної хірургії, клінічної анатомії і оперативної хірургії, медичної психології, пропедевтики внутрішньої медицини, травматології і ортопедії, акушерства і гінекології, неврології, екстреної та невідкладної медичної допомоги.

*Постреквізити:* (перелік дисциплін, для вивчення яких є обов'язковими знання, здобуті при вивченні «Фізична та реабілітаційна медицина»): мануальна терапія, косметологія, актуальні проблеми з фізіотерапії, курортологія та реабілітація, інформаційні технології в медицині, основи рефлексотерапії.

*Мета дисципліни:* Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі фізичної та реабілітаційної медицини і удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

*Завдання дисципліни:*

1. Уявлення про обмеження життєдіяльності, філософія Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я;

2. Уявлення про реабілітаційний цикл, його планування, мультидисциплінарний принцип надання реабілітаційної допомоги;

3. Уявлення профілактики й корекції м'язово-скелетних дисфункцій на підставі виявлення анатомічних, фізіологічних, патологічних та психосоціальних характеристик;

4. Уявлення про фізіологію праці, біомеханіку, моторний контроль, розвиток дитини, дорослої особи, кінезіологію та патокінезіологію;

5. Опанування методики, доцільності і обсяг застосування заходів профілактики і корекції рухових дисфункцій у людей різного віку, зокрема при неврологічних, опорно-рухових, серцево-судинних і респіраторних захворюваннях;

6. Опанування закономірності організації й розвитку систем фізичного виховання, охорони здоров'я, освіти й соціального захисту, основи

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

національного та міжнародного законодавства в цих галузях;

7. Опанування теорії фізичних занять і спорту;

8. Опанування основ психології, соціології, антропології, екології та валеології, основ наукових досліджень, планування і виконання експериментальних робіт, основ організації праці, адміністрації і менеджменту в державному і приватному секторах.

*Очікувані результати:*

*У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:*

*Знати:*

- Організацію і порядок здійснення лікарських обстежень осіб, які займаються фізичною культурою і спортом;
- Патологічні і стани, що передують патологічним та виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом;
- Сучасні методи досліджень, діагностики і лікування, застосовувані в спортивній медицині.

*Вміти:*

- Визначити фізичний розвиток, стан здоров'я, функціональний стан і фізичну працездатність і на підставі цього рекомендувати раціональні засоби і методи фізичних вправ;
- Сприяти правильному проведенню занять фізичними вправами з особами різного віку, стану здоров'я і фізичної підготовленості;
- Виявити ранні ознаки захворювань і ушкоджень, які виникають при нераціональних заняттях фізичними вправами;
- Визначити найбільш раціональні санітарно-гігієнічні умови для занять фізичними вправами;
- Надати допомогу при гострих патологічних станах, які виникають при неадекватних фізичних навантаженнях;
- Проводити санітарно-просвітню роботу серед фізкультурників, спортсменів і населення;
- Проводити лікарсько-педагогічні спостереження в процесі занять фізичними вправами з метою оцінки гігієнічних умов, місць проведення занять, оцінки адекватності застосовуваних під час занять фізичних навантажень функціонального стану, що займаються, правильності побудови і розподілу навантаження в занятті, щільності заняття й ін.

*Форми і методи навчання*

Дисципліна буде викладатися у формі семінарських занять (30 аудиторних годин); організації самостійної роботи здобувача (60 годин).

*Методи навчання:* бесіда, розповідь, пояснення, демонстрація, інструктаж, тренувальні вправи.

## **ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### *Зміст навчальної дисципліни*

Тема 1. Сучасні принципи реабілітації. Поняття про реабілітацію. Моделі обмеження життєдіяльності та їх вплив на реабілітаційну допомогу. Поняття про стан здоров'я. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: принципи побудови, філософія, принципи організації реабілітаційного процесу за моделлю МКФ ДП. Поняття про реабілітаційні стратегії (відновлення та компенсації) та їх патофізіологічне підґрунтя, реабілітаційний прогноз. Реабілітаційні періоди, реабілітаційний цикл. Поняття про пацієнт центричність, встановлення цілей в реабілітації людей різних вікових груп. Поняття про професію «лікар фізичної та реабілітаційної медицини». Критичне мислення в реабілітації.

Тема 2. Поняття про реабілітаційне обстеження. Засоби оцінювання та прогнозування в реабілітації, зокрема прогнозування для людей різних вікових груп. Реабілітаційні втручання та їх особливості відповідно до віку. Принципи вибору та використання засобів оцінювання та реабілітаційних втручань для людей різних вікових груп в рамках стратегій відновлення та компенсації, протягом різних реабілітаційних періодів, при гострих та хронічних станах здоров'я.

Тема 3. Фахівці реабілітації, мультидисциплінарна команда в реабілітації, її члени. Принципи роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди. Поле клінічних компетентностей, керівна роль лікаря ФРМ. Оцінювання та втручання, що використовують фізичний терапевт, ерготерапевт, терапевт мови та мовлення, психолог, протезист-ортезист, реабілітаційна медична сестра, соціальний працівник, зокрема при наданні реабілітаційної допомоги людині з обмеженнями життєдіяльності. Уявлення про міждисциплінарну співпрацю. Реабілітаційні команди за межами закладів охорони здоров'я (раннє втручання, інклюзивна освіта).

Тема 4. Фізична та реабілітаційна медицина при травмах та захворюваннях нервової системи у людей різного віку: дитячий церебральний параліч, спадкові захворювання нервової системи, наслідки пологових травм, травми спинного мозку, травми та захворювання периферичної нервової системи. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 5. Фізична та реабілітаційна медицина при м'язово-скелетних ураженнях у людей різного віку: вроджені аномалії розвитку опорно-рухового апарату, сколіоз та пов'язані стани, травми кісток та зв'язок, ампутації кінцівок, ревматологічні ураження. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

Тема 6. Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях серцево-судинної та дихальної системи людей різного віку: вроджені аномалії розвитку серця та легень, деформації грудної клітини, оперативні втручання на органах грудної порожнини. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 7. Фізична та реабілітаційна медицина при інших станах здоров'я у дітей різних вікових груп: затримка розумового розвитку, тривала іммобілізація, порушення ковтання, хронічні больові синдроми, ожиріння. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 8. Фізична та реабілітаційна медицина при онкологічних захворюваннях. Хоспісна та паліативна допомога. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 9. Використання природних та преформованих фізичних чинників в наданні реабілітаційної допомоги людям різного віку: класифікація фізичних чинників, апаратна фізіотерапія, принципи використання природних та преформованих фізичних чинників в організації сучасної доказової реабілітації людям різного віку.

Тема 10. Масаж. Його різновиди, вплив на організм дорослої людини, дитини, залежно від віку та наявних обмежень життєдіяльності. Особливості застосування масажу у дітей першого року життя.

Тема 11. Фізична та реабілітаційна медицина в спорті. Основні завдання і зміст лікарського контролю, методика комплексного лікарського обстеження. Аналіз результатів комплексного лікарського обстеження. Визначення та оцінка фізичного розвитку людини. Дослідження та оцінка функціонального стану серцево-судинної, дихальної та вегетативної нервової систем людини за допомогою функціональних тестів. Лікарський висновок.

Тема 12. Фізична та реабілітаційна медицина при травмах в спорті. Профілактика гострих та хронічних травм в спорті. Принципи реабілітації спортивних травм та хронічних станів після травм.

*Перелік рекомендованої літератури:*

*Основна:*

1. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студентів вищих мед. навч. закладів / В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич [та ін.]: за ред. професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.: іл. 79.

2. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії; підручник / [Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.]; за заг.ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2018. – 372.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

3. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін. 27-е вид.. Мостовий Ю.М.. Центр ДЗК м.Київ 2020. 800с.
4. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації і стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Вінниця, 2019. – С. 11 – 62.
5. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. Eur J PhysRehabilMed 2018. - Vol.54(2). – P.125-321.
6. World Health Organization. Rehabilitation 2030: a call for action: Meeting report [Internet]. WHO; 2017. Available from: <http://www.who.int/disabilities/care/rehab-2030/en/>

*Додаткова:*

1. Гарник Т.П., Бойчук Т.М. Фітоароматерапія у практиці педіатра, лікаря загальної практики - сімейної медицини. Навчальний методичний посібник для лікарів - слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти III - IV рівнів акредитації / Заславский. – 2010. – 112 с.
2. Гіпербароокситерапія. Навчальний посібник для студентів та лікарів-інтернів вищих медичних закладів III-IV рівнів акредитації. П.М. Чуєв, А.С. Владика, К.П. Воробйов; за ред. П. М. Чуєва. 2007
3. Самостійні заняття з фізичного виховання. Навчальний посібник / О.Г. Юшковська, Т.Ю. Круцевич, В.Ю. Середовська, Г.В. Безверхня. – Одеса: Одес. Нац. Мед. ун-т. – 302 с. – (Б-ка студента-медика).
4. Фізична реабілітація хворих на ішемічну хворобу серця. Юшковська О.Г. Монографія /Одес. держ. мед. ун-т – Одеса: – 2010. – 224 с.
5. Фізична реабілітація: підручник /В.М. Мухіна – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. Л-ра, 2009. – 488 с.: іл..
6. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: Навч. посібник. Олімпійська література, 2006. – 196 с.
7. Gutenbrunner C., Tederko P., Grabljevec K., Nugraha B., Responding to the World Health Organization Global Disability Action Plan in Ukraine: developing a National Disability, Health and Rehabilitation Plan J RehabilMed. – 2018 (50). – P.338–341
8. WHO WHO global disability action plan 2014-2021 [Internet]. WHO. [cited 2014 Oct 21]. Available from: <http://www.who.int/disabilities/actionplan/en/>
9. A position paper on physical & rehabilitation medicine programmes in postacute settings / Ward A., Gutenbrunner C., Giustini A., Delarque A., Fialka-Moser V., Kiekens C., Berteanu M., Christodoulou N. // J RehabilMed 2012; (44): 289– 298.
10. R.L. Braddom. Physical Medicine and Rehabilitation / R.L. Braddom. – England: Elsevier Science, 2011. – 1536 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
 Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

11. WHO World Report on Disability [Internet]. WHO. [cited 2014 Nov 8]. Available from: [http://www.who.int/disabilities/world\\_report/2011/en/](http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/en/)

12. European Union of Medical Specialists (UEMS) Section of Physical & Rehabilitation Medicine: A position paper on physical and rehabilitation medicine in acute settings. / Ward A., Gutenbrunner C., Damjan H., Giustini A., Delarque A. // J Rehabil Med. – 2010 (42): P.417–424.

13. De Lisa's. Physical Medicine and Rehabilitation / DeLisa's. – Lippincott Williams & Wilkins; Fifth, North Am, 2010. – 2432 с.

### ОЦІНЮВАННЯ

*Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), теоретичне тестування, оцінювання виконання тестів, оцінювання активності на занятті.*

*Критерії поточного оцінювання на практичному занятті*

<b>Оцінка</b>	<b>Критерії оцінювання</b>
Відмінно «5»	Здобувач систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.
Добре «4»	Здобувач виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.
Задовільно «3»	Здобувач виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника.
Незадовільно «2»	Здобувач не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

*Форми і методи підсумкового контролю:* залік, виставляється здобувачу, який виконав усі розділи освітньої програми вибіркової дисципліни, приймав активну участь у семінарах, має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

*Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів:* не передбачено.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного та семінарського заняття.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

– Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом– черговому викладачу.

– Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

– самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

*Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:*

– використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;

– використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

– проходження процедур контролю результатів навчання підставними– особами.



**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо; повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнь:*

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету